

SPIS TREŚCI

NOTA EDYTORSKA	5
WSTĘP	U
I. METODOLOGIA NAUK JAKO NAUKA O NAUCE	17
1. Czynności i wytwory	
2. Typy badań kultury	
3. Sposób badania nauki w metodologii	20
II. ELEMENTY LOGIKI	25
A. Rachunek zdań	
B. Rachunek kwantyfikatorów	
III. PRZEDMIOT BADAŃ	39
A. Zagadnienia ontologiczne	
1. Rodzaje rzeczywistości	
2. Budowa rzeczywistości, dziedzina badań	42
B. Elementy dziedziny badań	44
1. Przedmioty, ich rodzaje i ich własności	44
2. Informacja o teorii mnogości (rachunku zbiorów)	49
3. Prawdopodobieństwo	58
4. Stosunki (relacje)	60
5. Przedmioty złożone, zbiorowości społeczne	
6. Zmienne i wartości zmiennych	78
7. Własności relacjonalne i zmienne relacjonalne	79
8. Formalna klasyfikacja zmiennych	83
9. Stany rzeczy i procesy	87
10. Dziedziny badań wyodrębnione historycznie i typologicznie	90
11. Rozszerzanie dziedzin. Przedmioty i cechy nieobserwowalne	92
C. Zależności zachodzące w badanej dziedzinie	95
1. Związki między zdarzeniami	95
2. Zdarzenia współprzedmiotowe	106
3. Bezwyjątkowe zależności między cechami	107

4. Probabilistyczne zależności między cechami	108
5. Zależności warunkowe	111
6. Związki między zmiennymi	114
7. Związki między zmiennymi porządkującymi	117
8. Związki między zmiennymi ilorazowymi	119
IV. JEZYK NAUKI	121
1. Określenie języka nauki, stosunki semantyczne	121
2. Definicje semantyczne	124
3. Definicje nominalne	126
4. Terminy pozbawione denotacji	127
5. Wieloznaczność semantyczna	128
6. Terminy nieostre	128
7. Terminy syndromatyczne, typy empiryczne i idealne	129
8. Elementy pozasemantyczne języka	130
9. Język nauki a język potoczny	131
10. Pomiar	131
11. Liczenie j ako pomiar	135
V. WIEDZA	137
A. Stan nauki zastany przez badacza	137
B. Zdania nauki	138
1. Zdania jednostkowe, szczegółowe i ogólne	138
2. Zdania bezwyjątkowe i zdania informujące o rozkładzie zmiennej	141
3. Zdania historyczne (konkretne) i ahistoryczne	151
4. Zdania empiryczne i teoretyczne	152
5. Stopień uzasadnienia. Rozumowania, uzasadnianie, wnioskowanie	153
C. Teorie	156
1. Opisy i teorie. Znaczenia słowa „teoria”	156
2. Teorie dedukcyjne	158
3. Teorie redukcyjne	159
4. Teorie przedmiotowe	160
VI. PYTANIA	163
1. Pytania rozstrzygnięcia i pytania dopełnienia	163
2. Rodzaje pytań dopełnienia wyróżnione w zależności od typu niewiadomej pytania	164
3. Odpowiedzi na pytania	166
4. Rodzaje pytań analogiczne do rodzajów zdań	168
5. Problemy definicyjne, definicje realne	170
6. Pytania o wyjaśnienie	173
7. Rodzaje pytań o związki między zmiennymi	174
8. Pytania o wartości zmiennych	177
9. Tabela pytań. Pytania początkowe i pytania badawcze	177

4. Probabilistyczne zależności między cechami	108
5. Zależności warunkowe	111
6. Związki między zmiennymi	114
7. Związki między zmiennymi porządkującymi	117
8. Związki między zmiennymi ilorazowymi	119
IV. JĘZYK NAUKI	121
1. Określenie języka nauki, stosunki semantyczne	121
2. Definicje semantyczne	124
3. Definicje nominalne	126
4. Terminy pozbawione denotacji	127
5. Wieloznaczność semantyczna	128
6. Terminy nieostre	128
7. Terminy syndromatyczne, typy empiryczne i idealne	129
8. Elementy pozasemantyczne języka	130
9. Język nauki a język potoczny	131
10. Pomiar	131
11. Liczenie j jako pomiar	135
V. WIEDZA	137
A. Stan nauki zastany przez badacza	137
B. Zdania nauki	138
1. Zdania jednostkowe, szczegółowe i ogólne	138
2. Zdania bezwyjątkowe i zdania informujące o rozkładzie zmiennej	141
3. Zdania historyczne (konkretne) i ahistoryczne	151
4. Zdania empiryczne i teoretyczne	152
5. Stopień uzasadnienia. Rozumowania, uzasadnianie, wnioskowanie	153
C. Teorie	156
1. Opisy i teorie. Znaczenia słowa „teoria”	156
2. Teorie dedukcyjne	158
3. Teorie redukcyjne	159
4. Teorie przedmiotowe	160
VI. PYTANIA	163
1. Pytania rozstrzygnięcia i pytania dopełnienia	163
2. Rodzaje pytań dopełnienia wyróżnione w zależności od typu niewiadomej pytania	164
3. Odpowiedzi na pytania	166
4. Rodzaje pytań analogiczne do rodzajów zdań	168
5. Problemy definicyjne, definicje realne	170
6. Pytania o wyjaśnienie	173
7. Rodzaje pytań o związki między zmiennymi	174
8. Pytania o wartości zmiennych	177
9. Tabela pytań. Pytania początkowe i pytania badawcze	177

2. Dobór obiektów	232
3. Dobór wskaźników	235
4. Macierz sumaryczna	238
5. Charakterystyki zbiorowości w badaniach porównawczych	239
6. Interpretacja wyników w badaniach porównawczych	242
XII. BADANIA DIACHRONICZNE	245
1. Klasyfikacja procesów ze względu na rodzaj zależności od czasu	246
2. Przedmiotowa klasyfikacja procesów	248
3. Niektóre metody badania zmian	249
a) Rejestracja ciągła lub prowadzona w przekrojach czasowych	249
b) Analiza trendu	251
c) Metoda panelowa	252
c) 1. Badanie przepływów	252
c) 2. Macierz przejścia	254
c) 3. Analiza zależności w metodzie panelowej	256
c) 4. Asymetria oddziaływań	257
c) 5. Korelacja z opóźnieniem	264
c) 6. Metoda panelowa a weryfikacja tez o przyczynach	266
c) 7. Badania panelowe a procesy z czasem ciągłym	267
XIII. BADANIA EKSPERYMENTALNE	271
1. Eksperyment klasyczny	274
2. Eksperyment z czterema zbiorowościami i z możliwością kontroli wpływu pierwszego badania	279
3. Niepełne schematy eksperymentu	280
4. Wzbogacone schematy eksperymentu	286
5. Wnioski	289
XIV. NAUKA I WARTOŚCI	293
XV. SZKOŁY W NAUCE	303
1. Działania zbiorowe w nauce	303
2. Wybór dziedziny badań i terminologii	306
3. Dziedziny historyczne i ahistoryczne. Rozszerzanie dziedzin badanych	307
4. Formułowanie zagadnień, dobór metod i formułowanie twierdzeń	309
5. Wyjaśnianie i budowa teorii	310
6. Poglądy metanaukowe	311
7. Kryteria socjologiczne i metodologiczne. Schematyzm i twórczość	312
XVI. SCHEMATY METODOLOGICZNE	315
XVII. INFORMACJE O LITERATURZE PRZEDMIOTU	333
XVIII. LITERATURA PRZEDMIOTU	337
WSPOMNIENIA O JAKUBIE KARPIŃSKIM	341